

י' טבת, תשפ"ג
3 ינואר, 2023

לכבוד
ח"כ ישראל כ"ץ
שר האנרגיה

שלום רב,

הנדון: הקפאת ההליך התחרותי הרביעי לקבלת רישיונות לחיפושי גז טבעי

הרינו לפנות אליך בעניין שבנדון, ולבקשך לבטל, ולמצער, להקפיא לאלתר, את ההליך התחרותי הרביעי לקבלת רישיונות לחיפושי גז טבעי.

זאת, על מנת שההכרעה בנושא תתקבל באופן שקוף, לאחר קיום הליך שיתוף ציבור, ודיון בממשלה, בראי האסטרטגיה האקלימית-אנרגטית של מדינת ישראל בטווח הארוך.

כל זאת, כדלקמן:

1. ביום 13.12.22 פרסם משרד האנרגיה את ההליך התחרותי שבנדון (להלן: "המכרז"), במסגרת החלטה של **ממשלת מעבר**, ימים ספורים טרם השבעת הממשלה החדשה.
2. בחודש מאי, ציינה שרת האנרגיה הקודמת, כי מהלך זה מקודם "**לנוכח המלחמה באוקראינה והשפעותיה על אספקת הגז הטבעי ליבשת אירופה**".
3. עם פרסום המכרז, בהודעה לתקשורת מטעם המשרד האנרגיה, ציינה השרה הקודמת כי מטרת ההליך הן בכלל הגדלת התחרות בין ספקי הגז הטבעי, יצירת יציבות באספקה למשק המקומי וכן קידום האפשרויות לייצוא גז טבעי למדינות העולם¹. 4. במהלך החודשים האחרונים, מאז הצהרת הכוונות בנושא, פנינו למשרד האנרגיה, לרבות במסגרת בקשת חופש מידע, על מנת שהמשרד יציג בפני הציבור את התשתית המקצועית והעובדתית אשר עליה התבססה החלטה, ובכלל זה את מכלול ההצדקות למהלך, לרבות ניתוח כלכלי מקיף, והשתלבות עם האסטרטגיה האקלימית של מדינת ישראל. **עד היום טרם קיבלנו את המידע**. עוד פנינו וביקשנו להישמע בפני מועצת הנפט בבואה לדון בהמלצתה לשרה בנושא זה על מנת להציג בפני המועצה מידע חיוני בהיבטי הסביבה והאקלים – אך המועצה התכנסה בתאריך 29.11.22 בלי להזמין ובלי לשמוע אותנו או בעלי עניין אחרים מהציבור.
4. בהקשר זה, כבר בחודש נובמבר 2021 הבהיר המשרד להגנת הסביבה כי יש "**צורך בביצוע ניתוח כלכלי-משקי מלא של מכלול העלויות של פיתוח משק הגז ובחינתם אל מול התועלות**". נדגיש כי יש לבצע ניתוח כזה בשיתוף כלל חברי הצוות והציבור, והוא נדבך הכרחי בתהליך קבלת ההחלטות **באשר למדיניות משק הגז הנכונה לישראל**². בהתאם לכך, ציין המשרד להגנת הסביבה כי "**נדרשת בחינה משמעותית נוספת של מדיניות האנרגיה בישראל, לפני שניתן יהיה לגבש את מדיניות הממשלה בנושא משק הגז**".
5. ואולם, עד כה, מלבד סיסמאות כלליות, טרם הוצג בפני הציבור, באופן שקוף וסדור, הבסיס המקצועי המצדיק פתיחה סיטונית של המרחב הימי לפיתוח תשתיות להפקת דלק פוסילי.
6. בכל הכבוד, יש בכך יותר מטעם לפגם. הליך הרחבת חיפושי הגז, על המשמעויות הציבוריות, הכלכליות, האקלימיות והאקולוגיות שלו, הוא בעל השלכות כבירות על כלל הציבור הישראלי בעתיד הנראה לעין, וזאת כשברור שצרכי המשק הישראלי כבר יותר ממובטחים מתגליות הגז

¹ https://www.gov.il/he/departments/news/press_131222

² "עמדת המשרד להגנת הסביבה בעניין דוח הצוות המקצועי לבחינה תקופתית שנייה של מדיניות הממשלה בנושא משק הגז", 10.11.21.

הקיימות. למרות זאת, לא התקיים בנושא זה דיון בממשלה, לא התקיימה בחינה מעמיקה שלו- על בסיס ניתוח מקצועי (סביבתי, אנרגטי, אקלימי וכלכלי) מעמיק - מול רשויות ממשלתיות רלוונטיות כמו משרדי האוצר והכלכלה, המשרד להגנת הסביבה ורשות הטבע והגנים, ולא התקיים הליך שיתוף ציבור בנוגע אליו.

7. **מכאן נובע, כי ההחלטה על קידום המכרז נעשתה באופן בלתי שקוף, ובהתבסס על תשתית מידע חסרה ולקויה, וכל זאת ללא כל דחיפות בתקופת ממשלת מעבר – בניגוד לדין.**

8. כפי שצוין על ידי המשרד להגנת הסביבה בעצמו, מדובר בדיון אסטרטגי אשר לא מוצה - לא ברמה הממשלתית ולא ברמה הציבורית. על כן, היות והמכרז מצוי עדיין בשלבים מקדמיים בהם טרם נוצרו הסתמכויות של צדדים שלישיים, אנו מבקשים כי לכל הפחות תוקפא התקדמות התהליך עד אשר ילובנו כלל הסוגיות וההשלכות הרלוונטיות.

9. להלן, בתמצית, מספר היבטים מהותיים, אשר חייבים לעמוד במרכז הדיון בנושא:

א. **סתירה ליעד האקלימי שישראל אימצה** - העולם כולו החל זה מכבר בתהליך גמילה מדלקים פוסיליים. לאחרונה קבעה סוכנות האנרגיה העולמית כי כדי לעמוד ביעד איפוס פחמני בשנת 2050 יש להפסיק פיתוח והשקעה במאגרים פוסיליים חדשים החל משנת 2021³. נזכיר כי ממשלת ישראל, יחד עם מדינות העולם, התחייבו בכינוס המדינות החברות בגלזגו להגיע לאיפוס פחמני בשנת 2050, כך שיעד זה מחייב את ישראל – ויש לפעול להשגתו. לפיכך, על מדינת ישראל לשקול במשנה זהירות את ההשקעה בפיתוח שדות חדשים שעתידים הכלכלי לוט בערפל על רקע ירידה פוטנציאלית בביקוש העולמי, וצפי להכבדת הרגולציה והמיסוי על שוק הדלק הפוסילי. כך למשל, רק לאחרונה הכריז האיחוד האירופי על מס גבולות על תעשיות עתירות פחמן.⁴

ב. **היעדר צורך אמיתי בגז** - המלחמה באוקראינה דווקא מאיצה את הפסקת התלות האירופית ביבוא דלקי מאובנים, ומעבר למתחדשות⁵, לכן שיא השימוש בגז צפוי אפילו מוקדם יותר מ-2030 (תחזית ה-IEA במסמך מ-2021). על כן, ברור כי למכרז הנוכחי אין כל קשר ממשי למשבר האנרגיה באירופה, שכן תגליות חדשות בהליך תחרותי שמתפרסם עכשיו יספקו גז בערך עשור לאחר גילויין, קרי לא לפני 2033.

ג. **פגיעה בפיתוח אנרגיה מתחדשת** - המשך פיתוח משק הגז עלול לפגוע קשות ביכולתה של ישראל ליישם מעבר לכלכלה דלת פחמן, ועל ממשלת ישראל לקדם אסטרטגיה אקלימית-אנרגטית-כלכלית-סביבתית כוללת ואחידה, אשר תתווה את המסלול להפסקת התלות בדלקים פוסיליים. נראה כי המכרז הנוכחי אינו עולה בקנה אחד עם התחייבויות הממשלה בהקשר זה.

ד. **פגיעה בקידום שטחים מוגנים** - במישור הסביבתי, מדינות העולם, וביניהן ישראל, מחויבות ליעד שימור של 30% מן השטח הימי שאומץ לאחרונה באמנת המגוון הביולוגי⁶. הקצאה כה נרחבת של שטחי חיפוש לגז טבעי (כ-6,000 קמ"ר – כמעט כל מה שנותר בים וטרם שווק), אינו מתיישב עם יעדים אלה.

ה. **סיכון קונקרטי לערכי טבע בשטחים ששווקו** - המים הכלכליים אינם שטח בוץ נטול ערך. החברה להגנת הטבע מקדמת בשנה האחרונה אפיון אמיתי ראשון לאקולוגיה של המים הכלכליים, באמצעות שימוש במיטב הידע, המודלים והחוקרים מישראל ומהעולם. במסגרת זו

³ <https://www.iea.org/reports/net-zero-by-2050>

⁴ <https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20220516IPR29647/cbam-meps-push-for-higher-ambition-in-new-carbon-leakage-instrument>

המנגנון החדש שאושר לאחרונה למיסי על מוצרים המיובאים לאירופה ("מס גבולות") נועד להפחית את פליטת הפחמן העולמית תוך מניעת העברת הייצור אל מחוץ לאיחוד האירופי במדינות שבהן הרגולציה הסביבתית חלשה יותר. מדובר בצעד ראשון המוחל רק על חלקים מסויימים של התעשייה אולם ההערכות הן שהוא יורחב בשנים הקרובות מה שעשוי לייקר את הדלקים הפוסיליים ולהשפיע משמעותית על הכלכליות של הפקתם.

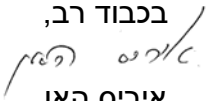
⁵ <https://www.iea.org/news/renewable-power-s-growth-is-being-turbocharged-as-countries-seek-to-strengthen-energy-security>

⁶ <https://www.cbd.int/doc/c/e6d3/cd1d/daf663719a03902a9b116c34/cop-15-l-25-en.pdf>

אופיינו עד כה למעלה מ-20 אזורים אקולוגיים שונים, לרבות שטח נרחב של בתי גידול ייחודיים בעלי חשיבות גבוהה לשימור. במים הכלכליים יש אלמוגי עומק, מרבדי ספוגים, נביעות גז קרות ייחודיות, כרישים, צבי ים, יונקים ימיים, אזורי רבייה של דגים ועוד ועוד. גילויים אלה ממחישים באופן מובהק את מורכבות הנושא ואת העובדה שההשלכות האקולוגיות של המהלך לא נדונו ולא נשקלו כדבעי.

1. **אזור E** - ניתוח ראשוני של האזורים המוצעים לחיפוש גז חדשים במסגרת המכרז, מראה שבאזור E קיימת חפיפה מדאיגה של אזור החיפוש עם אזורים החזויים לאכלס מערכות אקולוגיות כימוסינתטיות של נביעות גז ייחודיות בהן שוכנים ערכי טבע מוגנים. אזור E גם מצוי בקרבה מסוכנת לבתי גידול רגישים: הן שטח שהוכר בסא"ס כרגיש ומרוחק 2 ק"מ מגבול אזור החיפוש, והן שטחים שהוכרזו לאחרונה כשטח מוגן בגלישת פלמחים. גבולות השטח המוצע לחיפוש רחוקים קילומטרים ספורים משטח השמורה (בערך 8 ק"מ) באופן המסוכן ביותר לזיהום במקרה של דליפה, לאור כיוון הזרם (מצ"ב תרשימים להמחשה). כבר כעת ברור, כי אזור E לא היה ראוי להיכלל במכרז.
2. **אזורים G+H** - חופפים בחלקם למרחב שבו התגלו מרבדים ייחודיים של יצורים מקבוצת פורהמניפרה.

10. **לאור כל האמור לעיל אנו שבים ומבקשים כי המכרז לא יקודם עד אשר הנושא יידון באופן מקיף ורציני הן במסגרת הליך שיתוף ציבור, והן ברמה הממשלתית. כל זאת, באופן שקוף, לאחר פרסום תשתית המידע המקצועית והכלכלית שעליה מבוססת ההחלטה על פרסום המכרז.**
11. **כמו כן, נבקש כי משרד האנרגיה ישקול לגרוע לאלתר את אזור E משטח המכרז, היות ואין הצדקה לשיווקו בגין רגישותו וערכיותו האקולוגית.**
12. **במישור זה, אנו מבקשים כי משרד האנרגיה יקפיד ליידע את הגורמים העסקיים המתעניינים במכרז, וכמובן המציעים הפוטנציאלים, בדבר תוכן מכתב זה, ובדבר האפשרות כי יינקטו צעדים משפטיים לעצירת המכרז או לגריעת שטחים מסוימים ממנו.**
13. **להתייחסותך נודה.**

בכבוד רב,

 איריס האן
 מנכ"לית
 החברה להגנת הטבע (ע"ר)

העתקים:

מר קובי בליטשטיין, מנכ"ל משרד האנרגיה
 מר חן בר יוסף, הממונה על ענייני הנפט
 מר אילן ניסים, רא"ג סביבה, מנהל אוצרות טבע
 עו"ד דלית זומר, יועמ"ש משרד האנרגיה
 ח"כ עידית סילמן, השרה להגנת הסביבה
 גב' גלית כהן, מנכ"לית המשרד להגנת הסביבה
 גב' רעיה שורקי, מנכ"לית רשות הטבע והגנים
 דן אלון, אלון רוטשילד, ד"ר תמרה לב, עו"ד אסף רוזנבלום, החברה להגנת הטבע

תרשים ראשוני של מקבץ E ביחס לשטחים רגישים

